

Obvodný notársky úrad v Prievidzi 1895 – 1945 (1950)

Opis na úrovni archívneho fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference code	SK_1571_10249	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Obvodný notársky úrad v Prievidzi	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	1895 – 1945 (1950)	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit of description (quantity, bulk, or size)	4,4 bm (76 kusov úradných kníh, 15 registratúrnych pomôcok a 25 archívnych škatúl spisov)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Obvodný notársky úrad v Prievidzi	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Inštitúcia notárskych úradov má bohatú históriu a je to azda jediná inštitúcia v archívárskej praxi, ktorej začiatky nemožno tak jednoznačne ohraničiť ako u ostatných úradov a zariadení. Osoba notára sa objavuje vo feudálnom Uhorsku už v 13. storočí. Najskôr vykonával funkciu pisára alebo poradcu v niektorých dvorských kanceláriách, neskôr v župnej samospráve, v samospráve slobodných kráľovských miest, privilegovaných mestečiek ako aj u cechov. Postupne ako vzrastala agenda notárov prichádzalo k prisystematizovaniu ďalších pomocných síl – vicenotárov, podnotárov ako aj pomocných notárov. Pôvodní notári (hlavní a vrchní)	Dejiny správy pôvodcu

		<p>zbavení vybavovania administratívy sa postupne dostávali na vyššie funkcie – funkcie poradcov alebo tajomníkov. Dedinský notár obstarával pôvodne len písomnú agendu, aj to v začiatkoch len v obciach, kde richtár nevedel písať, alebo sa venoval organizátorskej činnosti. Za vykonávanie písomných prác v úrade richtára, na obecnom dome, bol notár honorovaný z príjmov obce vo forme príspevku občanov na vydržiavanie notára. V minulosti to bol len malý počet obcí, ktoré si mohli samostatne vydržiavať notára. Vydržiavanie notára bolo pre obec totiž značným zaťažením, čo viedlo neskôršie k tomu, že si viaceré obce vydržiavali jedného notára. Takýto notár sa potom označoval ako obvodný notár.</p> <p>Po prvýkrát v histórii poddanských obcí sa sústavnejšie hovorí o obciach ako administratívnych jednotkách, orgánoch obcí a ich úlohách v Tereziánskom urbári z 25. januára 1767. V bode IX., keď vymenúva obecné orgány richtára a prísazných sa spomína aj osoba notára. V 19. storočí zaistil notárovi zákonný článok XXVIII z roku 1871 hlasovacie právo v obecnom výbore a ustanovil ho za člena obecného predstavenstva. Jeho povinnosťou bolo viesť spisovú agendu obcí, evidencie, vypracovávať rozpočet obcí ako aj záverečný účet obce.</p> <p>Jeho ďalšiu pôsobnosť, práva a povinnosti v obecnej samospráve rozšíril zákonný článok č. XXII/1886 o obecnom zriadení. Notár sa stal poradcem obecného predstavenstva a mal dozor nad vykonávaním zákonov, vyhlášok a nariadení v obciach. Podľa zákonného článku č. 33 z roku 1894 sa notár stal aj štátnym matrikárom.</p> <p>Po vzniku ČSR mal z hľadiska vývoja notárskej inštitúcie význam Zákon č. 211/1920 Zb. z. a n., podľa ktorého sa obecní a obvodní notári stali štátnymi zamestnancami. Tento zákon stanovil, že funkciu notára bude vykonávať štátny úradník menovaný ministrom vnútra, ktorý ho mal právo preložiť na ktorékoľvek miesto na Slovensku. Obecnú samosprávu vykonávala každá obec prostredníctvom obecného zastupiteľstva, obecnej rady a starostu, ktorí mali k dispozícii komisie a ďalších úradníkov. Služobne bol notár podriadený hlavnému slúžnemu a od 1. januára 1923 okresnému náčelníkovi v okrese ktorého mal svoje úradné sídlo.</p> <p>Pri reforme verejnej správy v roku 1923 sa rozšírila aj kompetencia notárskych úradov, najmä v obstarávaní týchto agend: pôsobnosť vo finančnej správe, všeobecné sčítanie ľudu, pohyb obyvateľstva, sirotská agenda, chudobinská agenda, spolupráca pri obecnom súdnictve, vydávanie svedectiev a služobných knižiek, prevádzanie zákona o úrazovom poistení, o štátnych matrikách, o verejnom zdravotníctve a pod.</p> <p>Podstatný zásah do kompetencie notárskych úradov vniesol zákon č. 190/1939 Sl. z., ktorý presunul do pôsobnosti obecných a obvodných notariátov veľkú časť agendy okresných úradov. Skončenie druhej svetovej vojny je súčasne v histórii notárskych úradov aj zánikom tejto inštitúcie. Na ich miesta nastupujú obvodné úrady miestnych národných výborov. Právnym podkladom zániku notárskych úradov je nariadenie SNR o národných výboroch zo dňa 7. apríla</p>	
--	--	--	--

		<p>1945 číslo 26.</p> <p>Obvodný notársky úrad v Prievidzi vznikol v roku 1907 na základe nariadenia ministerstva vnútra číslo 105208/1906 II. c. z 23. decembra 1906 a obežníka Župného úradu v Nitre číslo 25508/1906 z 5. januára 1907 o zaistení jednoty notárskych úradov a matričných obvodov a o zriadení nových notárskych úradov.</p> <p>Podnet na vznik notariátu vzišiel od prievidzského hlavného slúžneho, ktorý už 31. marca 1905 prišiel s návrhom zriadiť notariát, pričom dal návrh na posúdenie všetkým notárom a predovšetkým obecným zastupiteľstvám obcí, ktorých sa bezprostredne týkal. Sídlo úradu bolo stanovené v Prievidzi a jeho obvod tvorili tieto obce: Cigeľ, Koš, Hradec, Malá Lehôtka, Necpaly nad Nitrou, Sebedražie a Veľká Lehôtka. Tieto obce pred vznikom notariátu patrili do obvodov iných notárskych úradov, a to obce Cigeľ, Koš a Sebedražie do obvodu notariátu v Novákoch a obce Hradec, Malá Lehôtka a Veľká Lehôtka patrili do notariátu vo Veľkej Čausi v tom čase so sídlom v Prievidzi a obec Necpaly nad Nitrou patrila do obvodu bojnického notára. Necpaly nad Nitrou boli v zmysle výnosu ministerstva vnútra z 15. novembra 1944 číslo 325-8/11-1/1944 s platnosťou od 1. januára 1945 z notariátu vyčlenené a zlúčené s Prievidzou.</p> <p>Obvodný notársky úrad začal svoju činnosť 1. februára 1907 v budove č. 112 na vtedajšej Poštovej ulici (dnes Hviezdoslavova ulica), ktorej majiteľom bol Ján Šimonek. Osobitnú jednoposchodovú budovu pre notársky úrad postavili v roku 1912 na ulici Slovenského národného povstania č. 60 (v súčasnosti je to ulica Košovská cesta), ktorá po zániku notárskeho úradu v roku 1945 prešla do majetku štátu.</p> <p>Prvým vedúcim notárom, ktorý úrad zriaďoval, bol Imrich Gregor, ktorý vo funkcii pôsobil od 1. februára 1907 do 31. mája 1907. Po ňom nastúpil Július Dostál, ktorý viedol notariát do konca roka 1918. Od roku 1919 bol v čele notariátu Dezider Tomaschek, ktorého v júli 1921 vystriedal Gejza Molnár. Posledným vedúcim notárom a neskôr aj vedúcim Obvodného úradu MNV v Prievidzi bol Ján Bendík, ktorý do úradu nastúpil 15. októbra 1940 a zostal v úrade až do roku 1945. Ján Bendík pomáhal v období rokov 1944 – 1945 v oslobodeneckom boji partizánom. Notári, ktorí sa so svojou spoluprácou s fašistami neskompromitovali a zúčastnili sa národnooslobodzovacieho boja, boli prevzatí okresným národným výborom a v novozriadených úradoch MNV zastávali funkcie vedúcich. Pridelenými notármi v období existencie Obvodného notárskeho úradu v Prievidzi boli: Ladislav Enderla, Michal Harangozó (v rokoch 1921 – 1924), Ján Meliško (1921 – 1922), Ján Rudolf (1924 – 1928), Štefan Šipoš (1928 – 1931), Ján Balun (1931 – 1933), Juraj Selecký (1933 – 1935), Ervín Enders (1936 – 10. 5. 1938), Pavol Chyba (2. 6. 1938 – 5. 12. 1938), Ladislav Polakovič (1938 – 1940), Štefan Gágor (1941 – 1943) a František Baniar, ktorý pôsobil v úrade od roku 1943 až do jeho zániku v roku 1945.</p>	
--	--	--	--

3.2.3.	Archival history	<p>Fond po zrušení notárskeho úradu prevzal Obvodný úrad MNV v Prievidzi. V júli roku 1950, kedy bol tento úrad likvidovaný, prednosta úradu Ján Bendík, fond sčasti (správne a evidenčné knihy a účtovný materiál) roztriedil a rozdelil jednotlivým obciam tvoriacim obvod pôsobnosti notára, pričom prevažnú časť oddisponoval Miestnemu národnému výboru v Koši. Z Koša ho prevzal 15. februára 1955 zamestnanec Okresného archívu v Prievidzi Michal Tulík. V roku 1962 v rámci akcie sceľovania fondov notárskych úradov boli zamestnancami archívu navštívené všetky obce a pozbierané ostatné časti fondu. Tým sa docielilo scelenie fondu až na niektoré straty, ku ktorým došlo v dôsledku vojnových udalostí, respektíve nevhodným umiestnením písomností v obciach a taktiež viacnásobným sťahovaním fondu na rôzne miesta.</p> <p>Po prevzatí fondu v roku 1963 sa pristúpilo k inventarizácii písomnosti a k vyhotoveniu inventára. Z fondu boli vyčlenené všetky písomnosti z roku 1945 a pričlenené k fondu Obvodný úrad MNV v Prievidzi. Ďalšiu časť registratúry Obvodného notárskeho úradu Prievidza – okolie z rokov 1919 – 1958 odovzdal archívu Mestský národný výbor v Prievidzi v roku 1965. V rokoch 1987 – 1988 bol fond notárskeho úradu reinventarizovaný a do inventára sa doplnili evidencie, registratúrne pomôcky a účtovný materiál. Ostatnú časť fondu – matričné knihy v množstve 0,75 bm prevzal archív po vyrad'ovacom konaní v roku 2008 a o rok neskôr boli prevzaté aj menné indexy k matrikám v množstve 1,10 bm. Po prevzatí matričnej agendy má fond v súčasnosti 4,4 bm.</p> <p>Registratúra obvodných notárskych úradov bola bohatá. Notári vybavovali písomnosti z bežného života, vedli Evidencie obyvateľstva na základe rôznych kritérií, Evidencie domov alebo organizácií. Do podacích protokolov notár zapisoval všetky podania adresované obci, alebo jemu. Spisy sa protokolovali chronologicko – numericky, pričom spisy týkajúce sa jednej veci sa pripájali k prvému číslu. Kancelársky poriadok pre obce a obecné a obvodné notariáty, vydaný bývalým ministerstvom vnútra č. 125 000/1902 B.M. pripúšťal aj abecedné protokolovanie. Tento systém nahrádzal index k podaciemu protokolu, ktorý sa musel viesť ku každému podaciemu protokolu. Zavedením dvoch druhov podacích protokolov sa agenda notárskych úradov delila na dve oddelenia: dôverných spisov a administratívnych spisov. Zvláštnu agendu tvorila účtovná agenda, ktorú osobne manipuloval notár, každý rok v samostatnom fascikli, zvlášť pre každú obec. Agendu tvoril v rámci roka súbor písomností (rozpočet, záverečný účet, majetkový inventár, pokladničné denníky) viažuce sa k hlavnej knihe obecného hospodárenia. Pre spresnenie evidencie došlej pošty sa vedli na notárskych úradoch doručovacie knihy a na spresnenie odoslanej pošty poštové dodacie knihy. Písomnosti boli označované prezentačnou pečiatkou s označením úradu, číslom spisu a dátumom. Po vybavení písomnosti notárom sa tieto</p>	Dejiny archívneho fondu

		ukladali do fasciklov a koncom roka do spisovne úradu (dnes registratúrne stredisko). V období Slovenského štátu vydalo Ministerstvo vnútra nariadenie týkajúce sa zavádzania pozdravu Na stráž! do praxe. Od augusta roku 1940 museli všetky úrady, aj úrady notárske používať v písomnej komunikácii tento pozdrav, uvádzaný na konci písomnosti, vpravo dole s výkričníkom. Takéto dokumenty sa nachádzajú aj vo fonde Obvodného notárskeho úradu v Prievidzi.	
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	Prvý prírastok je zaznamenaný v prírastkovej knihe pod číslom 16 zo dňa 15. februára 1955. Prevzatá bola prezidiálna, administratívna a účtovná agenda z rokov 1899 – 1945 v množstve 94 kníh, 46 balíkov a 97 fasciklov dokumentov. Druhý prírastok zo dňa 3. júna 1965 zapísali zamestnanci archívu pod číslom 180. Mestský národný výbor v Prievidzi odovzdal šesť evidencií za obdobie 1919 – 1950, jeden protokol 1924 – 1940, dve účtovné knihy z roku 1933 a jeden fascikel spisov 1932 – 1947. Prevzatá bola aj jedna Zápisnica urbárikov obce Hradec z rokov 1935 – 1958, ktorá bola z fondu notárskeho úradu vyčlenená a preradená do fondu Urbárska obec v Hradci. Ďalší prírastok je zaznamenaný dňa 13. decembra 2008 pod číslom 1568. Na základe preberacieho protokolu A/VI-2/2008-548 zo dňa 19. septembra 2008 bolo od Mestského úradu v Prievidzi prevzatých 15 ks úradných kníh – rodných, sobášnych a úmrtných matrik z rokov 1895 – 1906 uložených na Tehelnej ulici č. 18 v Bojniciach v množstve 0,80 bm. Posledný zvoz sa zaevidoval v prírastkovej knihe pod číslom 1580 zo dňa 1. decembra 2009. Matričný úrad Mestského úradu v Prievidzi odovzdal menné indexy k matrikám z rokov 1895 – 1922 v množstve 6 kníh.	Spôsoby získavania archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and content	Fond Obvodného notárskeho úradu v Prievidzi je možné využiť bádateľmi v oblasti politiky, hospodárstva ako aj pre poznanie dejín obcí obvodu. Správne knihy sú vo fonde zastúpené zápisnicami obecného zastupiteľstva, obecnej rady, finančných komisií obcí obvodu v počte 22 kusov z obdobia rokov 1895 – 1944. Hranice fondu Obvodného notárskeho úradu v Prievidzi sa časovo nekryjú s hranicami existencie notárskeho úradu, ale siahajú oveľa ďalej. Časový rozsah pri dolnej hranici presahuje päť úradných kníh: Zápisnica obecného zastupiteľstva obce Hradec 1895 – 1918, Zápisnica obecného zastupiteľstva obce Cigeľ 1899 – 1907, Zápisnica obecného zastupiteľstva obce Koš 1899 – 1907, Zápisnica obecného zastupiteľstva obce Sebedražie 1899 – 1907 a Zápisnica obecného zastupiteľstva obce Veľká Lehôtka 1899 – 1907. Je to z dôvodu, že pred vznikom Obvodného notárskeho úradu v Prievidzi v roku 1907 patrili obce Hradec, Cigeľ, Koš, Sebedražie a Veľká Lehôtka do obvodov iných notárskych úradov spomenutých v kapitole 3.2.2. - Dejiny správy pôvodu. Po ich pričlenení k prievidzskému notariátu prešli písomnosti obcí pred roka 1907 delimitáciou na tento úrad. Evidenčných kníh je 44 kusov z rokov 1909 – 1950. Evidenčné knihy ako Evidencia odsúdených na stratu občianskych a politických práv, Evidencia cestovných pasov, Evidencia spolkov, kruhov a ústavov,	Obsah a rozsah archívneho fondu

		<p>Evidencia stavieb, Evidencia obchodníkov a živnostníkov, Evidencia vydaných hostinských a výčapníckych licencií, Evidencia vydaných obecných svedectiev, Evidencia vydaných svedectiev chudoby, Evidencie trestaných osôb obce Hradec, Koš a Malá Lehôtka, Evidencia osôb, ktoré stratili domovské právo v obci, Evidencia osôb domovským právom do obce prikázaných a Evidencia lesných hájnikov sú vedené do roku 1950 a vo fonde notárskeho úradu sú i napriek tomu, že v nich pokračoval aj nástupca Obvodný úrad MNV v Prievidzi. Je to z toho dôvodu, že záznamy z činnosti notárskeho úradu prevažujú smerom dolu v porovnaní so záznamami obvodného úradu MNV. Prezidiálne spisy sa zachovali z rokov 1922– 1944 a sú uložené v 2 škatuliach. Spisy administratívne uložené v 13 škatuliach sú z rokov 1907 – 1944. Z registratúrnych pomôcok sa zachovalo 12 kusov dôverných protokolov bez indexov v časovom rozsahu 1921 – 1945. Administratívny protokoly a indexy ku nim sa nezachovali vôbec. Vo fonde sa v účtovnom materiáli nachádza aj jedna evidenčná kniha a to Inventár majetku obce Malá Lehôtka 1937 – 1942.</p> <p>V spisovom materiáli fondu sa vyníma život v obciach v rokoch prvej svetovej vojny, maďarizačné snahy, dôsledky hospodárskej krízy v rokoch 1929 – 1933 pre obyvateľstvo, sociálne, školské a zdravotnícke pomery, zveľaďovanie obcí, vyst'ahovalectvo za prácou do cudziny, činnosť politických strán, starostlivosť o komunikácie, zásobovanie obyvateľstva, rôzne podporné akcie a pod.</p>	
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	Archívny fond hrubo usporiadal v roku 1955 archivár Okresného archívu v Prievidzi Michal Tulík. Ďalšie hodnotenie prevzatých dokumentov bolo uskutočnené v roku 1963. Nie je známe, aké dokumenty boli z fondu vyradené.	Vyraďovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Očakáva sa prevzatie matričnej agendy po uplynutí lehoty uloženia.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	<p>Archívny fond je usporiadaný a sprístupnený inventárom v štruktúre:</p> <p>I. Knihy A. Správne B. Evidenčné</p> <p>II. Spisový materiál A. Registratúrne pomôcky a) dôverné (prezidiálne) b) administratívne B. Spisy a) prezidiálne b) administratívne</p>	Spôsob usporiadania

		<p>III. Účtovný materiál</p> <p>A. Evidenčné knihy</p> <p>B. Účtovné knihy</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obvodný notariát Prievidza 2. Cigeľ 3. Hradec 4. Koš 5. Malá Lehôtka 6. Sebedražie 7. Veľká Lehôtka <p>Úradné knihy sú vo fonde zoradené abecedne podľa obcí a v rámci obce chronologicky. Spisy neboli označované registratúrными značkami, a preto sú aj s registratúrными pomôckami usporiadané chronologicko-numericke. Účtovný materiál má na začiatku evidencie a za nimi je účtovný materiál v chronologickom slede podľa jednotlivých obcí v abecednom poradí. Na konci inventára je osobný, miestny a názvový register. Heslá registrov odkazujú na poradové číslo fondu a potom na inventárne číslo. Inventárnou jednotkou pri správnych a evidenčných knihách je jedna kniha, pri spisoch je to jeden ročník a pri účtovnom materiáli je samostatnou inventárnou jednotkou súbor písomností účtovnej povahy viažuci sa k hlavnej knihe obecného hospodárenia za jedno hospodárske obdobie.</p>	
3.4.1.	Conditions governing acces	prístupný	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovat' so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcií
3.4.3.	Language/scripts of	maďarský, nemecký, slovenský	Jazyk/písmo

	material		archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	dobrý	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Okresný archív Prievidza v Bojniciach. Oľga Bražinová, Jozef Bilčík: Obecné a obvodné notárske úrady v okrese Prievidza II. (1869) 1871 – 1945 (1955), skupinový inventár, Bojnice, 1963, evid. č. 500. Okresný archív Prievidza v Bojniciach. Oľga Bražinová: Obvodný notársky úrad Prievidza RH a dejiny KSC 1913 – 1944, Prievidza, 1964, evid. č. 553. Štátny okresný archív Prievidza v Bojniciach: Politické, odborové a masové strany, organizácie a spolky v okrese Prievidza 1918 – 1945 I. diel, katalóg, Bojnice, 1987, evid. č. 2301. Štátny okresný archív Prievidza v Bojniciach: Politické, odborové a masové strany, organizácie a spolky v okrese Prievidza 1918 – 1945 II. diel, katalóg, Bojnice, 1987, evid. č. 2302. Štátny okresný archív Prievidza v Bojniciach: Politické, odborové a masové strany, organizácie a spolky v okrese Prievidza 1918 – 1945 III. diel, katalóg, Bojnice, 1988, evid. č. 2446. Štátny okresný archív Prievidza v Bojniciach: Politické, odborové a masové strany, organizácie a spolky v okrese Prievidza 1918 – 1945 IV. diel, katalóg, Bojnice, 1988, evid. č. 2447.	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Trenčíne, pracovisko Archív Bojnice, Tehelná 18, 972 01 Bojnice	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Kópie neboli vyhotovené.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Okresný úrad v Prievidzi 1923 – 1945 Okresný národný výbor v Prievidzi (1918) 1945 – 1990 (1991) Obvodný úrad miestnych národných výborov v Prievidzi 1945 – 1950	Súvisiace jednotky opisu
3.5.4.	Publication note	Bilčík, Jozef – Obert, Štefan – Vitek Ernest. <i>Spríevodca po okresných archívoch v Nitre</i> ,	Informácie o

		<p><i>Prievidzi a Topoľčanoch</i>. Bratislava: Slovenská archívna správa, 1975, 542 s.</p> <p><i>Informatívny sprievodca štátnych archívov Slovenskej republiky II/2</i>. Bratislava: Ministerstvo vnútra SR, odbor archívnictva a spisovej služby, 2001, 346 s.</p> <p>Kolektív autorov: <i>Monografia mesta Prievidza</i>. Banská Bystrica: Harmony, s.r.o., 2013, 269 s.</p> <p>Kolektív autorov: <i>Monografia Cigel. Dedina a ľudia v nej so znamením srdca</i>. Prievidza: Patria s.r.o., 2014, 260 s.</p>	publikovaní
3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	<p>Fond spracovali a inventár k fondu vyhotovili v roku 1963 zamestnanci archívu Jozef Bilčík a Oľga Bražinová. Pri spracovávaní boli všetky písomnosti (registratúrne pomôcky, spisy a účtovný materiál) z roku 1945 zaradené do fondu Obvodný úrad miestnych národných výborov v Prievidzi. Notársky úrad v rokoch 1987 – 1988 reinventarizovala a inventár doplnila Eta Ivaničová.</p> <p>Opis fondu vyhotovila Eliška Kolečanská na základe evidenčného listu archívneho fondu a informácií uvedených v archívnych pomôckach uvedených v kapitole Vyhľadávacie pomôcky.</p>	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	15. 03. 2021	Dátum vyhotovenia opisu